

Emil Dinga

Aforisme (2)

Prefață

Îndrăznesc, acum, să pun într-o dezbatere între mine și cititor, și sper, și într-o dezbatere între cititori, cel deal doilea volum de aforisme. Cum se face, totuși, că un aforism care este, cum se știe, o sentință (evident, ne-executorie!) poate fi pus în dezbatere sau în discuție? Ei bine, acest lucru este posibil deoarece un aforism este, în opinia mea, o sentință cu...drept de apel. Poate că a scrie aforisme este un fel de a încerca captarea unui sâmbure, oricât de mic, de înțelepciune dar, cum spuneam în deschiderea volumului I de Aforisme, înțelepciunea nu este testabilă. Adaug, acum, ca pe o consecință logică a acestei idei, că înțelepciunea este revizuibilă și poate tocmai această particularitate îi conferă superioritatea în fața inteligenței. Am simțit de nenumărate ori și în nenumărate cazuri nevoia de a ajusta aforismele deja formulate. Nu este vorba despre imperative prozodice sau estetice (inclusiv poetice), ci despre imperative semantice, adică despre imperative care convoacă semnificația și, de multe ori, sensul. Fiind așa de general, aforismul este întotdeauna ambivalent, adică își poate conține propria negație semantică (ce frumos prilej de metafizică hegeliană aici!). Particularitatea esențială a aforismelor, quidditatea lor, pentru a spune astfel, este că ele nu vizează adevărul (acesta este motivul fundamental pentru care nu sunt testabile, de altfel) ci convingerea. Desigur, sunt

convins de toate aforismele pe care le-am formulat, și voi continua să formulez doar aforisme în care cred, dar asta nu înseamnă nimic în raport cu adevărul. Și nici nu este necesar să însemne: în lumea socială, în lumea culturală, în lumea „înzestrată” cu liber arbitru (un alt termen pentru conceptul de libertate), adică în lumea noastră, a oamenilor, adevărul este înlocuit în totalitate de convingeri, de credințe, de așteptări, de speranțe. Și ei bine, da, acestor convingeri, credințe, așteptări, aforismul le dă sentințe „adevărate”. Aceasta este, dacă trebuie neapărat s-o spunem, semnificația „adevărului” din aforisme. Și aceasta este baza, să-i zicem teoretică, pe care așez invitația mea către cititor de a reflecta din perspectivă personală asupra semnificației (și sensului – dau conceptului de sens accepțiunea propusă de Umberto Eco în lucrările sale de semiotică) aforismelor pe care le va întâlni în acest volum. Dacă aș fi întrebat cum ar trebui citită o carte de aforisme aș răspunde că ar trebui citit câte un aforism pe zi. Și după ce este citit, ar trebui lăsat să-și expună, în reflecție dedicată sau în „reflecție” subconștientă, întregul spectru de semnificații și sensuri, în funcție de background-ul cultural al fiecărui cititor. La urma urmei, o carte de aforisme este o enciclopedie personală a autorului despre convingeri, credințe, așteptări și speranțe. Adică, o întrebare adresată lumii.

Autorul

Credința nu are nevoie de întemeiere, însă întemeierea are nevoie de credință.

*

Cred că există cinci etape succesive în cunoaștere, în ordinea deplinătății: simpatia – cea mai primitivă și mai accesibilă – credința, convingerea, certitudinea și adevărul – cea mai elevată și mai ezoterică.

*

Să nu ne lăsăm păcăliți: triburile moderne se numesc state, iar comportamentul statal nu se deosebește de comportamentul tribal decât aparent.

*

Ca semiotician, era inevitabil ca Umberto Eco să devină ateu: nu găsea referențialul conceptului de Dumnezeu.

*

Matematica se potrivește atât de bine fizicii întrucât este complet independentă de fizică.

*

Sensul vieții nu ar trebui să fie tocmai căutarea sensului vieții?

*

Între dogmatism și consecvență există o deosebire crucială: consecvența trebuie justificată permanent.

*

Respectiv: Întoarcerea cuiva din moarte ar distruge cel mai semnificativ predicat al acesteia: necunoscutul.

*

Cel mai creativ motor al evoluției (și al progresului) este eroarea, nu deliberarea.

*

Cearta domestică este un efect de sinergie. Câți domni Jourdain căsătoriți experimentează, așadar, sinergia, fără s-o știe!

*

Dacă posibil și imposibil depind de cât timp ai la dispoziție pentru a constata asta, atunci toată logica noastră nu face doi bani.

*

Pentru a-și păstra natura, secretul trebuie împărtășit.

*

De la moleculă și până la galaxie găsim un singur numitor comun: topologia.

*

Adevărata răsturnare copernicană în filozofie îi aparține lui Heidegger, nu lui Kant: apriorismul ființării (Dasein-ului) în raport cu ființa.

*

Necesitatea întâmplării (necontestată încă) în evoluția lumii pune sub semnul îndoielii suveranitatea inteligibilului.

*

Probabilul este o categorie a generalului. Dar generalul, cum se știe, nu există.

*

Silogismul logic e nedemocratic: premisa minoră se comportă întotdeauna dictatorial.

*

În ultimă instanță, încrederea civilă este de natură religioasă.

*

Banalizarea generată de cotidian și statistică face să nu remarcăm un adevărat miracol: întâlnirea activă dintre două intelecte. Este o banalizare simetrică celei discutate de Hannah Arendt cu privire la rău.

*

Nu-i nevoie de dadaism pentru a scoate subconștientul la lumină: este suficientă o altercație în trafic.

*

Invers față de cum spunea Brâncuși, complexitatea este ceea ce am obținut reflectând la simplitate.

*

A fi moral înseamnă a avea justificare față de tine, nu față de ceilalți.

*

Întreaga viață este, de fapt, o repetiție în vederea spectacolului. Numai că, la sfârșitul repetiției, spectacolul este anulat.

*

A te îndrăgosti înseamnă a locui un alt eu.

*

Răul făcut din bună-credință nu este un rău autentic.

*

Antonimul lui prost nu este inteligent, ci înțelept.

*

Oamenii visează întâmplări. Poetul visează visele oamenilor.

*

Nimicul (ca și zero-ul matematic) este un simplu catalizator: după ce clarifică judecățile, se retrage, intact, din ele.

*

Există o răzbunare a lamarckism-ului: astăzi, ereditatea darwinistă a ajuns doar o fracțiune din ereditatea globală.

*

Zilnic, în stația de autobuz se întâlnesc oameni vii pe care-i despart mii de ani!

*

Treptat, toate științele, inclusiv cele ale naturii, ajung la concluzia că totul se explică prin om. Cum vom explica, însă, omul?

*

Când vom fi aflat ce corn al noutății este viața, va fi fost deja prea târziu.

*

Încălcând maxima kantiană, ne folosim tot timpul de ceilalți.

*

Întâmplătorul nu poate fi prins în nici o formulă. Maximum ce s-a putut obține a fost să se găsească o regularitate a mediei întâmplării (probabilitățile).

*

Îmi imaginez ce furios ar fi Toma d'Aquino dacă ar afla că a fost declarat sfânt, după ce s-a străduit atât de mult să impună teologia naturală!

*

Greul progresului în cunoaștere îl duc cei care au curajul să se expună ridicolului.

*

Cu cât sunt mai puțini oameni preocupati de lucrul în sine, cu atât omenirea se îndepărtează de condiția ei.

*

Certificatul de mântuire ar trebui să se acorde pe baza aspirațiilor de a făptui, nu pe baza făptuirilor.

*

Cel mai mare autor de ficțiuni este eu-l nostru conștient.

*

Când se va dovedi în mod irefutabil că liberul meu arbitru se reduce la acțiunea unei enzime, voi considera că Dumnezeu e un nemernic.

*

Cunoașterea generală oscilează între simplitate și complexitate. Până acum am trecut o dată de la simplu la complex (cunoașterea antică), apoi de la complex la simplu (științele clasice), iar astăzi ne îndreptăm din nou atenția spre complex (științele moderne)

*

Cât arbitrar! Scriu un vers, la întâmplare, și restul strofei se-nșiră emanând din el. Scriu alt vers, tot la întâmplare, și altă strofă apare ca din pământ!

*

O discuție imaginară care ar trebui scrisă ar fi una dintre Weber și Derrida pe seama conceptului de suprastructură (Marx).

*

Certitudo salutis ți-o dă numai buna-credință.

*

Esteticul poate fi un foarte bun profesor de etică.

*

Mila este o compasiune comercială.

*

Câte romane bune n-ar mai fi fost scrise dacă am fi avut și un ochi la spate!

*

Examenele de abilitare în psihologie ar trebui să includă în bibliografia obligatorie pe Cehov și pe Dostoievski.

*

Gelozia este ecoul sentimentului de proprietate.

*

Cea mai nefericită idee de fatalism a fost indusă de predestinarea calvinistă. Și asta pentru că era definitivă.

*

Birocratizarea și autonomizarea instituțiilor publice sunt pandante mutuale.

*

Când plouă, deschid umbrela, indiferent dacă stropii vin din condensarea norilor sau din lacrimile vreunui zeu.

*